

Kamniška modrost.

(Po ljudskej pravljici.)

V Ljubljani so nekdam si glave belili,
Kakó Kamničane bi osramotili,
Ki vedno slovijo kot verli ljudjé,
Kot dobri meščani in modre glavé.

A kaj so Ljubljančani vendar sklenili,
Da vse Kamničane bi osramotili:
Sklenili poslati so lonec ubit'
Tja v Kamnik meščanom mu kerpo prišit'.

In to-le storili so tudi resnično,
In loncu pridéli so pismo odlično:
„Meščani! tu damo vam lonec ubit'
S poveljem visocim, mu kerpo prišit'.“

Ko v Kamniku lonec in pismo odlično
Prejeli so, jamejo precej resnično
Premišljati, kak bi storili le-tó,
Da Kamnik Ljubljani v zasmeh več ne bó.

In dolgo so modre si glave belili,
Kako bi to delo vendar doveršili,
Če tudi slovijo kot verli ljudjé,
Kot dobri meščani in modre glavé.

Po dolgem premisleku trešči jim v glavo,
Kaj bilo po mislih njihovih bi právo:
Sklenili poslati so lonec ubit'
Ljubljančanom modrim ga obrénit'.

In zraven spisali so pismo odlično,
Kot kronika Kamniška térdi resnično:
„Če hčéte, da lonec zacelimo ubit',
Narobe ga morete prej obrénit'.

„Če zvonaj bi lonec mi ta zakerpali,
Še gerje, ko zdanje bi lice mu dali;
Če pa preobernen poslal se nam bo,
Ga mi zakerpali tud' bomo lepó.“

Ko zopet v Ljubljani so lonec dobili,
So mislili dolgo, kak to bi storili;
A ker je pa to nemogoče storit',
Ostal jim v sramoto je lonec ubit'.

J. C—le.

Čemu se kihajočemu nazdravlja.

(F. R u p.)

Gotovo je že vsak izmed nas zaklical: „Bog pomagaj, na zdravje!“ kedar je kdo kihnil. To je neka prav stara navada, ki se ohranjuje od roda do roda. Kako pa se je začela in čemu ta navada?

Ko je živel papež Gregor Veliki, kateri je vladal katoliško cerkev od leta 590 do 604, je nastala po Italiji huda kuga. Kogar se je lotila, ta je začel kihati in kmalu je zamerl. Zato so ljudje klicali „Bog pomagaj,“ kedar je kdo kihnil, ker tak je bil zgubljen. To je keršanski pomen te navade, ki še zdaj velja. A navada kihajočemu odzdravljati je dosti starša, že pred Kristom je bila med pagani znana.

Kihati je bilo v starem času nekaj častitljivega. Po kihanji so nekdam celó prerokovali, vzlasti kedar se je ponavljalo zaporedoma; imenovali so tako prerokovanje „angurium“. Gerski pisatelj in vojskovodja Ksenofont, rojen leta 445 pred Kristom, je spoznal v tem dobro znamenje, da je med posvetovanjem kihnil eden njegovih vojvodov: tudi vojaki so šteli to za srečno znamenje, ko so šli pomagat mlajšemu Ciru v Azijo.

Homer pravi v 18. spevu Odiseje sledečo prigodbo, ki se je bajé godila kakih 1000 let pred Kristom, in kaže ravno to mnenje. Nekega dne je začel mladi Telemak tako močno kihati, da je vsa hiša se tresla. To je mater Penelopo jako oveselilo, zato pokliče zvestega pastirja Evmeja in mu reče: „Ali si slišal, starec, kako dobro se počuti moj ljubi sin, in kako znamenje sreče nam bogovi dajejo? Jupiter je govoril po tem kihanji mojega Telemaka in mi je naznanil, da bom vsaj enkrat rešena teh sitnih snubačev, kateri me s svojimi sitnostmi stiskajo, in katerih lakomnost naše vole, koze in praseta požré. Zatorej mi hodi nekaj v misel, dragi moj! Pojdi pred vrata naše palače, kjer nekaj dni sem opazujem tebi znanega prosjaka. Nesi mu le-ta oblačila, katerih menda prav močno potrebuje, in obljubi mu še veliko več, ako zna dostojno odgovarjati na vprašanja, ktera mu jaz stavljati hočem.“ — Zastopna kneginja je iz kihanja svojega sina sklepala, da raztergani prosjak ni nikdo drugi, kot njen zaželjeni mož Odisej, itaški kralj, ki se po mnogoterih nezgodah vrača iz trojanske vojske domu. In tako je bilo. Prišel je čez deset let spet domu, pomoril je nesramne snubače svoje žene, in veselo je živel z njo in svojim pogumnim sinom še mnogo let.

Iz neke verste 2. poglavja 28. bukev Plinijev se razvidi, da je tudi pri Rimeih bila navada, tistemu nazdravljati, kateri je kihnil. Kedar je cesar Tiberij na svojih sprehodih kihnil, klicalo mu je ljudstvo: Živijo cesar! — Nekega dne je sloveči govornik Ciceron v očitnem zboru močno kihnil; na to so vstali vsi odborniki, senatorji in plebejci „eum salvere iubentes,“ to se pravi, in klicali so mu na zdravje.

O začetku tega nazdravljanja so Rimljani to-le basnovali. Prometej, sin titana Japeta, je izobrazil iz ila neko umetno podobo. Da jo oživi, vkradel je iz neba ogenj, ki ga je Jupiter zemlji odvezel. V neki močno ogreti sobani je svojo podobo sušil, a prevelike vročine je kip se spokal, vzlasti nos je bil močno poškodovan. Da si pomore, dostavi Prometej novega ila za nos, in pomoli zarečo špiljo v nosnice, da ta novi del osuši. Vendar nebeski ogenj je bil že vso podobo prešinil in oživil, zato je tako močno zakihnila, da so njeni zobje, ki še niso bili dosti uterjeni, vsi Prometeju odskočili v obličje. Prestrašen in boječ se, da se mu vso delo ne ukonča, zavpije Prometej: „Tibi Jupiter adsit!“ In od takrat, pravi rimsko basnoslovje, se reka ljudem, kateri kihajo: „Jupiter tebi pomagaj!“

Gotovo je to, da je povsod še zdaj navada, kihajočim nazdravljati. Da si pravega začetka te navade ne vemo, vendar je znano, da je ta šega iz paganskih časov se ohranila. Zdaj pa ima pomen prijaznosti in dvorljivosti, kedar kihajočemu rečemo: „Na zdravje, Bog ti pomagaj!“

Kraljevič Marko in vila Ravijolja.

(Prosto spisal Merovčkov Prestoslav.)

Po planini Miroč jezditá dva slavna junaka svoja iskra konjiča; sta pa to kraljevič Marko in prijatelj njegov, Miloš Obilič. — Marka obhaja dremota;